

Rikksentorjuntaneuvoston toimintakertomus 2012

Hyväksytty rikksentorjuntaneuvoston kokouksessa 14.2.2013

Johdanto	2
Painopisteiden mukaisten tavoitteiden toteutumisesta 2012.....	2
1. Neuvosto tukee paikallista rikksentorjuntaa ja edistää rikksentorjunta-näkökulman huomioonottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa	2
Rikksentorjunnan valtionavustukset ja muu hankkeiden tukeminen.....	2
Edistetään monirahoitteisia hankkeita, joilla on rikksentorjuntarelevanssia ja jotka dokumentoidaan ja arvioidaan myös rikksentorjuntanäkökulmasta.	3
Kansalaisten osallistaminen turvallisuustyöhön	3
Turvallisuuskyselypilotit.....	3
Rikksentorjunnan näkökulma yhdyskuntasuunnittelussa.....	4
Turvallisuussuunnittelun teemasivuston uudistaminen	4
Ehkäistään senioreihin kohdistuvia rikoksia.	4
2. Neuvosto edistää väkivallan ehkäisyä.....	5
Väkivaltajaosto	5
Väkivallan vähentämisen teemasivusto	5
Väkivaltateema paikallisissa turvallisuussuunnitelmissa.....	5
3. Neuvosto tukee rikosten uhrin aseman parantamista kiinnittäen erityistä huomiota toistuvaan rikoksen uhriksi joutumiseen ja sen ehkäisyyn	6
4. Neuvosto tukee lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja tuo esiin syrjäytymisen merkityksen keskeisenä rikosten riskitekijänä	6
Ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä	6
5. Neuvosto edistää rikksentorjuntatoimien vaikuttavuuden arviointia ja tekee tunnetuksi näyttöön perustuvia rikksentorjuntamenetelmiä	6
Neuvoston kokoukset.....	7
Viestintä	8
Verkkosivustot ja uutiskirje.....	9
Haaste.....	9
Vuotuinen rikksentorjuntaseminaari.....	9
Kansainvälinen toiminta	9
Osallistuminen sisäisen turvallisuuden ohjelman toteutukseen	10
Neuvoston ja sen eri elinten kokoonpanoja	11
Neuvoston kokoonpano.....	11
Rikksentorjuntaneuvoston työvaliokunta.....	12
Väkivaltajaosto 1.1.2012-28.9.2014.....	12
Haasteen toimitusneuvosto 2010-2012.....	13
Sihteeristö.....	13
Naapuriaputyöryhmä 2012-2014.....	13

Johdanto

Neuvosto hyväksyi kokouksessaan 16.2.2012 toimintaohjeekseen asiakirjan *Rikksentorjuntaneuvoston toimintalinjat 2012-2014 ja vuoden 2012 toimintasuunnitelma*. Siinä asetettiin viisi painopistettä neuvoston koko syyskuun loppuun 2014 ulottuvaksi toimikaudeksi sekä määriteltiin joukko tavoitteita ja tehtäviä vuodelle 2012. Toimikauden painopisteet ovat:

- 1) Neuvosto tukee paikallista rikksentorjuntaa ja edistää rikksentorjuntanäkökulman huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa.
- 2) Neuvosto edistää väkivallan ehkäisyä.
- 3) Neuvosto tukee rikosten uhrin aseman parantamista kiinnittäen erityistä huomiota toistuvaan rikoksen uhriksi joutumiseen ja sen ehkäisyyn.
- 4) Neuvosto tukee lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja tuo esiin syrjäytymisen merkityksen keskeisenä rikosten riskitekijänä.
- 5) Neuvosto edistää rikksentorjuntatoimien vaikuttavuuden arviointia ja tekee tunnetuksi näyttöön perustuvia rikksentorjuntamenetelmiä.

Toimintakertomus esittelee vuoden 2012 toimintaa jaoteltuna näiden painopistetavoitteiden sekä eräiden muiden muotojen kautta.

Painopisteiden mukaisten tavoitteiden toteutumisesta 2012

1. Neuvosto tukee paikallista rikksentorjuntaa ja edistää rikksentorjunta-näkökulman huomioonottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa

Rikksentorjunnan valtionavustukset ja muu hankkeiden tukeminen

Rikksentorjuntaneuvosto valmisteli oikeusministeriön myöntämän rikksentorjunnan valtionavun jakoa. Varoja oli käytettävissä 140 000 euroa. Neuvosto ilmoitti, että hakemukselle on eduksi, jos hanke edistää yhtä tai useampaa neuvoston toimikauden viidestä painopistetavoitteesta tai ikääntyneiden rikosriskien vähentämistä.

Vuoden 2012 valtionapujen hakukierroksella kokeiltiin uudenlaista hakemusten arviointiprosessia, jossa kullekin hakemukselle nimetään arviohenkilöt neuvoston varsinaisten ja varajäsenten piiristä ja lisäksi sihteeristön jäsenet kommentoivat hakemuksia. Prosessissa nähtiin hyviä piirteitä, mutta se koettiin osittain työlääksi, ja neuvosto päätti joulukuussa, että vuoden 2013 hakemusten arvioinnissa sihteeristön esivalmistelu korostuu ja neuvoston jäsenten arviointitehtäviä kohtuullistetaan.

Kaikkiaan saapui 35 hakemusta. Haettujen avustusten yhteissumma oli 808 148 euroa. Neuvosto suositteli tukea 9 hankkeelle. Oikeusministeriö myönsi valtionavun neuvoston esityksen mukaan seuraaville hankkeille:

1. **Aseman Lapset ry:** Yhdistävä tekijä -hankkeeseen 20 000 euroa
2. **Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö:** Asunnottomien rikksentorjunta -hankkeeseen 20 000 euroa
3. **Kris-Tampere ry:** Vaihtoehto rikolliselle elämäntavalle vertaistuella -hankkeeseen 20 000 euroa
4. **Kuopion kaupunki:** Navigaattori -hankkeeseen 22 000 euroa
5. **Lions Club Vantaa ja Korso ry:** Korson keskusta-alueen turvallisuuden ja siistiytyksen lisääminen turvallisuuskävelyn keinoin -hankkeeseen 1 000 euroa
6. **Liperin 4H-yhdistys ry:** TyöTurvaksi -hankkeeseen 15 000 euroa

7. **Satakunnan poliisilaitos ja Porin kaupunki:** Väkivallan vähentäminen Porissa väkivallan tihentymäkartoituksen ja yhteisöllisten toimien avulla -hankkeeseen 19 500 euroa
8. **Tampereen yliopisto:** Väkivallan vähentäminen Porissa väkivallan tihentymäkartoituksen ja yhteisöllisten toimien avulla hankkeen arviointiin 20 000 euroa
9. **Äänekosken kaupunki:** Puheen voimalla -hankkeeseen 2 500 euroa

Avustusta saaneille hankkeiden edustajille oli tarkoitus järjestää koulutustilaisuus ja nimetä hankkeille kummeja sihteeristöä, jotka seuraavat ja tukevat hankkeen toteutusta. Pääosalle hankkeista nimettiin sihteeristöä yhdyshenkilöt, mutta koulutustilaisuutta ei ehditty järjestää, vaan koulutuskysymykseen palataan vuonna 2013.

Tavoitteena oli, että hankkeiden raportoinnissa tuodaan aikaisempaa selvemmin esiin muille toimijoille käyttökelpoisia kokemuksia. Hankkeiden loppuselvityslomaketta uudistettiin tämän tavoitteen edistämiseksi. Neuvoston verkkosivujen käyttöönoton lykkäytymisen johdosta hankkeiden kuvaus verkkosivuilla ei edistynyt tarkoitetulla tavalla.

Edistetään monirahoitteisia hankkeita, joilla on rikosentorjuntarelevanssia ja jotka dokumentoidaan ja arvioidaan myös rikosentorjuntanäkökulmasta.

Tarkoituksena on muun muassa edistää rikosentorjuntanäkökulmaa hankkeissa, joilla voi olla rikoksia ehkäiseviä vaikutuksia mutta joissa tämä näkökulma muuten jäisi vähäisemmälle tai kokonaan huomioon ottamatta. Neuvosto voisi tukea esimerkiksi tällaisten hankkeiden rikosentorjuntavaikutusten dokumentointia ja arviointia. Rikosentorjuntaneuvoston suosituksesta valtionavustusta vuonna 2012 saaneiden hankkeiden joukossa ei ollut juurikaan sellaisia, joissa muulla ulkopuolisella rahoituksella olisi ollut merkittävä osuus. Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön hanke asumispalveluasukkaiden rikoskierteen katkaisemiseksi ja ehkäisemiseksi on kuitenkin rikosentorjuntahanke, jossa hakijan oma rahoitusosuus on merkittävä ja jossa valtionavustus tukee myös hankkeen arviointia. Vuoden 2012 aikana neuvosto tutustui myös Raha-automaattiyhdistyksen avustustoimintaan ja sen mahdollisuuksiin tukea rikosentorjuntarelevantteja hankkeita.

Kansalaisten osallistaminen turvallisuustyöhön

Yhteisöllisyyttä tukevien menetelmien käyttämistä paikallistasolla edistettiin tukemalla kansalaisten ja kuntalaisten osallistamista ja osallistumista turvallisuustyön ja rikosentorjunnan suunnitteluun, toteutukseen ja arvioimiseen. Yhtenä keskeisenä menetelmänä tässä toimi turvallisuuskävelyt. Vuodenvaihteessa 2011/2012 julkaistua turvallisuuskävelyopasta postitettiin kaikille halukkaille (yhteensä noin 300 kpl) ja sitä jaettiin runsaasti rikosentorjunta- ja turvallisuussuunnittelu-seminaareissa (Lahti, Lappeenranta, Tampere). Oikeusministeriö myönsi Korson turvallisuuskävelyn raportointiin ja pimeäkävelyn suunnitteluun valtionavustusta 1000 euroa neuvoston esityksen mukaisesti.

Turvallisuuskävelyjä tukivat myös neuvoston verkkosivuilla olevat turvallisuuskävelysten tukisivut, mutta tämän osion täydentäminen siirtyi vuoden 2013 kevääseen julkaisujärjestelmä uudistuksen aikataulun venymisen johdosta.

Turvallisuuskyselypilotit

Paikallisen turvallisuus- ja rikosentorjuntatyön suunnittelun ja toteutuksen tueksi kehitettiin verkkopohjainen kyselymalli, jonka avulla kunnat ja muut paikalliset toimijat voivat kartoittaa asukkaiden kokemia rikos- ja muita turvallisuusongelmia sekä kerätä ideoita ongelmien ratkaisuksi. Kyselyä pilotoitiin Vaasassa kesällä ja Hyvinkäällä alkusyksyllä 2012. Vaasassa kysely toteutettiin kaikille avoimena verkkokyselynä sekä suomeksi että ruotsiksi. Vaasan kyselyn tuloksia on jo ehditty analysoida kattavasti. Hyvinkäällä kysely postitettiin 1500 asukkaalle, jotka olivat edustava

satunnaisotos kaupungin 15–74-vuotiaasta väestöstä. Molempiin kyselyihin saatiin 600–700 vastausta. Kysely oli myös esillä omassa rinnakkaisessiossaan Tampereen seminaarissa 3.10.2012.

Rikksentorjunnan näkökulma yhdyskuntasuunnittelussa.

Rikksentorjunnan näkökulma yhdyskuntasuunnittelussa oli neuvoston lokakuussa järjestämässä kaksipäiväisen rikksentorjuntaseminaarin ensimmäisen päivän teema. Päivän pääalustajana kuultiin kansainvälisesti arvostettua ruotsalaista asiantuntijaa Bo Grönlundia.

Vuoden 2012 yhtenä tavoitteena oli harkita kannattaako neuvoston verkkosivustoon luoda rikksentorjuntaan yhdyskuntasuunnittelussa keskittyvä oma osio, mikä sisältäisi linkkejä turvallinenkaupunki.fi-sivuston rikksentorjunnan kannalta relevantimpiin kohtiin ja tarjoaa tarvittaessa lisätietoa ja käytännön esimerkkejä. Turvallinenkaupunki.fi on Aalto-yliopiston rakentama verkkosivusto, joka avattiin syksyllä 2011. Oikeusministeriö tuki hanketta taloudellisesti rikksentorjuntaneuvoston suosituksesta. Hanke sisältyi sisäisen turvallisuuden toiseen ohjelmaan ja sen päärahoittaja oli ympäristöministeriö. Hankkeen ohjausryhmään osallistui edustaja neuvoston sihteeristöstä. Osion lisäämisestä neuvoston verkkosivuille vuoden 2012 ei tehty päätöstä. Osaltaan tähän vaikutti neuvoston verkkosivujen uudistuksen siirtyminen vuodelle 2013.

Turvallisuussuunnittelun teemasivuston uudistaminen

Turvallisuussuunnittelun teemasivuston uudistusta valmisteltiin vuoden 2012 aikana. Julkaisujärjestelmä uudistuksen aikataulun venymisen johdosta sivusto julkaistiin kuitenkin vasta 16.1.2013. Sivusto uudistui ulkoasultaan, rakenteeltaan ja sisällöltään.

Ehkäistään senioreihin kohdistuvia rikoksia.

Ikääntyneiden turvallisuusopas julkaistiin neuvoston lokakuun seminaarin yhteydessä Tampereella. Opasta saa painettuna suomeksi. Sähköisessä muodossa se on ladattavissa neuvoston verkkosivuilta suomeksi ja ruotsiksi¹. Ikääntyneelle väestölle tarkoitetuissa turvaohjeissa konkreettisesti neuvotaan, miten toimien voi itse vähentää rikoksen uhriksi joutumisen riskiä. Lisäksi kerrotaan, mitä tehdä, jos kaikesta huolimatta joutuu rikoksen uhriksi. Rikksentorjuntaneuvosto toivoo, että oppaan avulla lähipoliisi, vanhusjärjestöt ja muut keskeiset tahot voisivat yhteistyössä jakaa tätä tietoa senioreille turvallisuuden lisäämiseksi.

Neuvosto suunnitteli päättävänsä jatkotoimista ikääntyneiden riksriskien vähentämiseksi neuvoston työryhmän raportista saatujen lausuntojen arvioinnin jälkeen. Lausuntojen arviointi on valmistumassa vuoden 2013 alussa ja asia on tarkoitus käsitellä neuvoston ensimmäisestä kokouksesta vuoden 2013 puolella.

Suomen vanhusten turvakotiyhdistys ry luovutti 29.3. rikksentorjuntaneuvostolle ja sen sihteeristölle vuoden 2012 Valontuoja-tunnustuspalkinnon ansiokkaasta ikääntyneiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehdystä työstä. Yhdistyksen mukaan neuvoston julkaisema raportti on tehnyt ikääntyneiden turvallisuuteen liittyviä erityiskysymyksiä näkyviksi.

¹ <http://www.rikksentorjunta.fi/Etusivu/Julkaisut/Neuvostonjulkaisut/Oppaat/Senioriopas>

2. Neuvosto edistää väkivallan ehkäisyä

Väkivaltajaosto

Neuvosto asetti väkivaltajaoston 1.1.2012 alkaen neuvoston toimikauden loppuun. Jaosto kokoontui vuonna 2012 seitsemän kertaa.

Väkivallan kirjaamisen ja tilastoinnin parantaminen ja yhdenmukaistaminen

Väkivaltajaosto valitsi toimintansa painopisteeksi vuonna 2012 väkivallan kirjaamisen ja tilastoinnin kehittämisen ja yhdenmukaistamisen. Taustalla oli havainto, että eri väkivallan tilastoinnissa on puutteita, joita korjaamalla siitä saataisiin tarkempi kuva, mikä auttaisi myös väkivallan ehkäisytyön suunnittelua ja toteuttamista. Kartoitettiin mahdollisuuksia kehittää eri viranomaisten tuottamia väkivaltatilastoja yhteismitallisemmaksi keskenään sekä suhteessa kyselytutkimusten tuottamaan tietoon. Otettiin huomioon myös se, että eri viranomaisissa on käynnissä kirjaamis- ja tilastojärjestelmän uudistustyö, esimerkiksi poliisin Vitja-hanke. Jaosto kuuli kokouksissaan väkivaltatilastojen asiantuntijoita ja käyttäjiä. Kuullut edustivat seuraavia tahoja: oikeusministeriö, valtakunnansyyttäjänvirasto, Tilastokeskus, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (sekä terveydenhoitotilastojen että sosiaalitoimen tilastojen asiantuntijat), poliisihallitus ja Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Ajatuksia koottiin yhteen ja niistä keskusteltiin 16.10. jaoston järjestämässä pyöreän pöydän keskustelussa. Tämän perusteella jaosto päätti kokouksessaan 27.11.2012 esittää poliisihallitukselle, että väkivaltajaoston laatima lista väkivaltaa koskevista kysymyksistä lisättäisiin mahdollisuuksien mukaan poliisin tietojärjestelmään. Tiedot voisi mahdollisuuksien mukaan kerätä kaikista henkeen ja terveyteen kohdistuvissa rikoksissa sekä virkamiehen väkivaltaisissa vastustamisista ja haitanteoista virkamiehille.

Jaosto esitti myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sosiaali- ja terveydenhuollon tilastoinnille, oikeusministeriön tietohallintoyksikölle, Valtakunnansyyttäjänvirastolle ja Tilastokeskukselle, että nekin ottaisivat huomioon nämä lähinnä poliisin tilastojärjestelmää silmällä pitäen määritellyt kysymykset ja lisäisivät niitä mahdollisuuksien mukaan myös omiin tietojärjestelmiinsä.

Lisäksi jaosto esitti, että väkivaltaa koskevien kysymysten käyttökelpoisuutta arvioidaan jonkin ajan kuluttua.

Väkivallan vähentämisen teemasivusto

Neuvosto ylläpiti ja kehitti edelleen kesällä 2011 julkaistua väkivallan vähentämisen teemasivustoa. Uuteen julkaisujärjestelmään siirtymisen aikataulun venymisen johdosta sivustoa ei saatu siirrettyä uuteen julkaisujärjestelmään vuoden 2012 puolella vaan se siirtyi alkuvuoteen 2013. Sivuston sisältöjä täydennettiin hyvien käytäntöjen osalta. Myös linkkejä lisättiin ja tehtiin joitakin pienempiä päivityksiä.

Väkivaltateema paikallisissa turvallisuussuunnitelmissa

Neuvoston sihteeristön oli tarkoitus seurata miten Ota väkivalta huomioon turvallisuussuunnittelussa -oppaan tarkistuslistan toimet näkyvät uusissa turvallisuussuunnitelmissa. Suuri osa kunnallisista turvallisuussuunnitelmista oli laadittu ajalle 2009/2010–2012. Tästä syystä neuvoston tietoon tuli vain yksittäisiä vuonna 2012 päivitettyjä turvallisuussuunnitelmia. Määrä oli niin pieni, ettei seuranta kannattanut tehdä vuonna 2012, vaan se siirtyi vuoteen 2013.

3. Neuvosto tukee rikosten uhrin aseman parantamista kiinnittäen erityistä huomiota toistuvaan rikoksen uhriksi joutumiseen ja sen ehkäisyyn

Toimintavuonna valmistui lyhyt katsausluonnos uhrikokemusten kasautumisesta ja toimivista/lupaavista ehkäisykäytännöistä. Asia on tarkoitus käsitellä perusteellisemmin neuvoston syyskuun 2013 kokouksessa.

Toimintasuunnitelmassa varauduttiin muihin toimiin rikoksen uhrin aseman parantamiseksi ottaen huomioon se, mitä sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asiasta sanotaan sekä muun muassa se, millaisiin ratkaisuihin oikeusministeriössä päädytään yhteistyötä edellyttävien uhripoliittisten kysymysten käsittelyssä ja edistämässä.

OM:ssa on valmisteltu uhripoliittisen toimikunnan tai vastaavan elimen perustamista. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa mainitaan OM vastuutahona uhripalveluiden kehittämisen toimissa (kestävän rahoitusmallin selvittäminen ml. rikosuhrirahaston perustaminen).

Rikksentorjuntaneuvosto ei ryhtynyt näissä asioissa toimiin.

Rikksentorjuntaneuvosto/OM oli mukana lähisuhdeväkivallan riskinarviointimallin MARAK-pilotoinnin ohjausryhmässä. Neuvosto piti tärkeänä., että hanke jatkuu, mutta ei suositellut MARAK-hankkeen tukemista eduskunnan myöntämistä valtionavustusmäärärahoista. Hanke jatkui kolmen ministeriön (OM, SM, STM) rahoittamana.

4. Neuvosto tukee lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja tuo esiin syrjäytymisen merkityksen keskeisenä rikosten riskitekijänä

Ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä

Vuoden 2012 aikana lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyä käsiteltiin neuvoston toukokuun ja joulukuun kokouksissa. Toukokuun kokouksessa Mikko Aaltonen esitteli nuorten syrjäytymistä käsittelevää väitöskirjatyötään. Joulukuun kokouksessa Jouko Karjalainen pohti syrjäytymiskeskustelua ja Marja-Liisa Parjanne esitteli hallituksen syrjäytymistä vähentävää poikkihallinnollista toimenpideohjelmaa.

Lasten ja nuorten syrjäytyminen oli toinen neuvoston lokakuussa yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa järjestetyn rikksentorjuntaseminaarin pääteemoista. Seminaarissa esiteltiin tutkimustietoa nuorten syrjäytymiseen vaikuttavista tekijöistä ja esimerkkejä hyvistä käytännöistä, joilla lasten ja nuorten syrjäytymistä on pyritty ehkäisemään.

5. Neuvosto edistää rikksentorjuntatoimien vaikuttavuuden arviointia ja tekee tunnetuksi näyttöön perustuvia rikksentorjuntamenetelmiä

Edistetään rikksentorjuntatoimien vaikuttavuuden arviointia ja tehdään tunnetuksi rikksentorjuntamenetelmiä, jotka pätevien arvioiden perusteella kustannustehokkaasti vähentävät rikollisuutta, rikosten riskitekijöitä tai rikollisuuden pelkoa

Neuvosto otti huomioon arvioinnin ja dokumentoinnin painotuksen antaessaan suosituksia valtionavustusten jakamisesta rikoksia ehkäisevään työhön ja tällaisen työn arviointiin. Oikeusministeriö myönsi neuvoston esityksen mukaisesti valtionavustusta. Tukea myönnettiin yhdelle ”puhtaasti” arviointihankkeelle. Tampereen yliopisto arvioi Satakunnan poliisilaitoksen ja Porin kaupungin yhteistä hanketta *Väkivallan vähentäminen Porissa väkivallan tihentymäkartoituksen ja yhteisöllisten toimien avulla*. Toisessa avustusta saaneessa hankkeessa arvioitiin Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön *Asunnottomien rikosentorjuntahankkeen* toiminnallisuuden vaikutuksia rikoskierteen katkaisussa ja ennaltaehkäisyssä Sofie-arviointijärjestelmällä. Myös Liperin 4H-yhdistyksen *Työturvaksi* -hankkeeseen liittyi kattava arviointi. Hankkeelle myönnetystä 15 000 euron avustuksesta 5 000 euroa varattiin arviointiin.

Neuvosto jatkoi ja kehitti hyvien ja lupaavien rikosentorjuntakäytäntöjen tunnetuksi tekemistä verkkosivuillaan ja muussa viestinnässä. Tavoitteena oli myös tuoda esiin helposti lähestyttävässä muodossa ulkomaisia kokemuksia ja katsauksia hyvistä rikosentorjuntakäytännöistä. Tampereen rikosentorjuntaseminaarissa 3-4.10 esitellyt konkreettiset esimerkit saivat positiivista palautetta. Niitä toivottiin jatkossakin seminaariohjelmaan.

Loppuvuodelle 2012 suunniteltu rikosentorjunnan kustannustehokkuudesta keskusteleva seminaari ei toteutunut. Seminaari aiheesta sisältyy vuoden 2013 toimintasuunnitelmaan.

Yhtenä vuoden 2012 tehtävänä oli perustaa työryhmä, joka asiantuntijoita konsultoiden esittäisi tarkemman suunnitelman siitä, miten rikosentorjuntatoimien vaikuttavuuden arviointia ja näyttöön perustuvien rikosentorjuntamenetelmien tuntemusta edistetään toimikaudella. Keskusteluja rahoituksen saamiseksi, tutkimusteemoista, mahdollisista tekijöistä sekä aiheista käytiin kevään ja kesän 2012 aikana Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kanssa.

Neuvoston kokoukset

Rikosentorjuntaneuvosto kokoontui vuonna 2012 viisi kertaa.

Ensimmäinen kokous oli 16.2.2012 ympäristöministeriön vieraana. Kansliapäällikkö Hannele Pokka esitteli ympäristöministeriön toimintaa ympäristön turvallisuuden kehittämiseksi. Uusi ehdotus asuntopoliittiseksi toimenpideohjelmaksi lupaa vuosittaista neljän miljoonan euron rahoitusta uudelle lähiöohjelmalle ja lisäksi 0,6 miljoonaa vuodessa asumisneuvonnalle. Rikosentorjuntaneuvosto painotti, että alueiden eriarvoistumisen ehkäisyn tulee pysyä yhdyskuntasuunnittelun keskeisenä ohjenuorana.

Yliarkkitehti Timo Saarinen esitteli Turvallinen kaupunki -verkkosivustoa, jonka tarkoituksena on välittää tietoa ja herättää keskustelua turvalliseen elinympäristöön vaikuttavista tekijöistä. Yksi sivuston teemoista on "Rikoksia ja ilkivaltaa ehkäisevä elinympäristö". Sivuston on toteuttanut Aalto-yliopiston Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus. Hanketta ovat rahoittaneet ympäristöministeriö, oikeusministeriö rikosentorjuntaneuvoston suosituksesta, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, Suomen Kuntaliitto, Keskuskauppakamari ja Palosuojelurahasto.

Tässä kokouksessa neuvosto hyväksyi painopisteet koko toimikaudelleen, joka kestää syyskuun loppuun 2014 asti.

Vuoden **toiseen kokoukseen** rikosentorjuntaneuvosto kokoontui 24.5.2012 Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen vieraana. Tutkimusjohtaja Janne Kivivuori esitteli laitoksen ajankohtaisia kriminologisia tutkimushankkeita. Suunnittelija Mikko Aaltonen esitteli syrjäytymistä, rikollisuutta ja väkivallan uhriksi joutumista käsittelevän rekisteriaineistoihin perustuvan tutkimushankkeen alustavia tuloksia.

Kokous teki päätöksen neuvoston suosituksesta rikksentorjunnan valtioneuvoston jaosta.

Kolmas kokous 8.6.2012 käsitteli ajankohtaisia yritysturvallisuuskysymyksiä. Kokous pidettiin Keskuskauppakamarissa, jonka varatoimitusjohtaja Leena Linnainmaa esitteli organisaation toimintaa. Asiantuntija Kaisa Saario Keskuskauppakamarista ja asiantuntija Panu Vesterinen Helsingin seudun kauppakamarista kertoivat Yritysten rikosturvallisuus 2012 -selvityksen tuloksista. Vesterinen esitteli lisäksi Kauppakeskusten turvallisuushanketta, jota myös oikeusministeriö on rikksentorjuntaneuvoston suosituksesta tukenut.

Neljännän kerran rikksentorjuntaneuvosto kokoontui 31.8.2012 Raha-automaattiyhdistyksen vieraana. Kokouksessa RAY:n avustustoiminnan johtaja Sisko Seppä kertoi yhdistyksen avustuspolitiikasta ja seurantapäällikkö Janne Jalava avustusten saajien toiminnan seuraamisesta ja tukemisesta. Tavoitteena on parantaa toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Kokouksessa hyväksyttiin työvaliokunnan ehdotus perustaa työryhmä naapuriapumallin valmistelemiseksi sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaisesti.

Viidennen ja vuoden viimeisen kokouksensa rikksentorjuntaneuvosto piti 14.12.2012 sosiaali- ja terveysministeriön vieraana. Ennen varsinaista kokousta keskusteltiin syrjäytymisen ehkäisystä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkija Jouko Karjalainen esitteli syrjäytymiskeskustelun vaiheita ja toi esiin muun muassa sen riskin, että erityisiin ongelmiin paneutuvat tukiohjelmat saattavat aiheuttaa vaikeuksia yleisten sosiaalipoliittisten järjestelmien toiminnassa. Hallituksen syrjäytymistä vähentävää poikkihallinnollista toimenpideohjelmaa esitteli ohjelman koordinaattori, Marja-Liisa Parjanne sosiaali- ja terveysministeriöstä. Ohjelma sisältää 35 kärkihanketta, jotka kaikki on Parjanteen mukaan käynnistetty.

Rikksentorjuntaneuvoston ja oikeusministeriön yhdessä julkaiseman Haaste-lehden päätoimittajaksi uudelle 3-vuotiskaudelle nimettiin Poliisiammattikorkeakoulun erikoistutkija Juha Kääriäinen. Tämä on Kääriäisen toinen kausi. Uuteen oikeusministeriön nimittämään toimitusneuvostoon neuvosto ehdotti 12 henkilöä, joista viisi on uusia.

Neuvosto hyväksyi toimintasuunnitelman vuodelle 2013. Se noudattaa samoja peruslinjauksia, jotka neuvosto on määritellyt koko syksyyn 2014 ulottuvaksi toimikaudekseen.

Joulukuun kokouksessa neuvosto päätti myös vuoden 2013 rikksentorjunnan valtioneuvostusten painotuksista. Vuonna 2013 jakosuosituksissa noudatetaan samoja peruskriteerejä kuin vuonna 2012. Hankkeelle on eduksi, jos se tukee rikksentorjuntaneuvoston toimikauden päätavoitteita. Näihin kuuluvat paikallisen rikksentorjunnan edistäminen sekä väkivallan, toistuvan uhriksi joutumisen sekä lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Lisäksi suositetaan ikääntyneisiin kohdistuvien rikosten ehkäisyä ja esimerkiksi ulkomailla hyväksi todettujen rikksentorjuntamenetelmien soveltamista Suomessa. Myös naapuriapuhanketta tukevista hankkeista ollaan kiinnostuneita.

Rikksentorjuntaneuvoston työvaliokunta kokoontui 2012 kuusi kertaa.

Viestintä

Tavoitteen mukaisesti lisättiin rikksentorjuntaneuvoston tunnettuutta luotettavana rikksentorjuntatiedon tuottajana. Neuvostolle laadittiin uusi viestintäsuunnitelma, joka hyväksyttiin neuvoston toukokuun kokouksessa.

Verkkosivustot ja uutiskirje

Neuvoston ylläpitämät neljä verkkosivustoa oli tarkoitus siirtää oikeusministeriön uuteen julkaisujärjestelmään vuoden 2012 aikana. Julkaisujärjestelmämuudistuksen aikataulujen venymisen johdosta tämä siirtyi vuoden 2013 alkupuolelle. Neuvoston ylläpitämät verkkosivustot ovat: rikosentorjuntaneuvoston verkkosivut, Haaste-lehden verkkosivut, väkivallan vähentämisen teemasivusto ja turvallisuussuunnittelun teemasivusto.

Neuvoston toiminnasta ja ajankohtaisista rikosentorjunta-asioista tiedotettiin verkkosivujen ohella neuvoston sähköisellä uutiskirjeellä. Uutiskirje ilmestyi 7 kertaa vuoden 2012 aikana. Uutiskirje oli tarkoitus lisätä neuvoston verkkosivuille, mutta julkaisujärjestelmämuudistuksen aikataulujen venymisen johdosta se siirtyi vuodelle 2013.

Haaste

Haaste-lehti ilmestyi suunnitellusti neljä kertaa vuonna 2012. Haasteessa 1/2012 teemana oli vihapuhe ja uhkailu, 2/2012 yhdyskuntasuunnittelu ja asuminen, 3/2012 sovittelu ja restoratiivinen oikeus ja numerossa 4/2012 käsiteltiin valvontateknologiaa. Numerosta 3/2012 oli lisäjakelu sovittelutoimistoihin, ja irtonumeroita haluttiin ostaa koulutuskäyttöön niin paljon, että teemanumerosta päätettiin ottaa 500 kpl lisäpainos.

Lehden sivutoimisena päätoimittajana toimi erikoistutkija Juha Kääriäinen Poliisiammattikorkeakoulusta. Laajapohjainen toimitusneuvosto kokoontui kolme kertaa antamaan palautetta ja suunnittelemaan lehden sisältöä. Rikosentorjuntaneuvosto nimitti joulukuussa Kääriäisen päätoimittajaksi uudelle kolmivuotiskaudelle ja teki oikeusministeriölle esityksen toimitusneuvoston kokoonpanoksi 2013–2015.

Lehden jakelu oli noin 2 500 kappaletta. <http://www.haaste.om.fi/Lehden> verkkoversion arkistoon täydennettiin puuttuneet artikkelit.

Vuotuinen rikosentorjuntaseminaari

Vuotuinen rikosentorjuntaseminaari järjestettiin yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa Tampere-talolla 3-4.10.2012. Kaksipäiväisen seminaarin molemmille päiville oli valittu omat teemat. Ensimmäisen päivän teemana oli rikosentorjunnan huomioiminen rakennetun ympäristön suunnittelussa. Toisen päivän teemana oli lasten ja nuorten syrjäytyminen. Seminaariin osallistui kahden päivän aikana noin 150 osallistujaa. Seminaari sai hyvää palautetta. Erityisesti kiiteltiin sitä, että seminaarissa esiteltyjä hyviä käytäntöjä pohjustettiin laadukkailla tutkimustietoihin keskittyvillä alustuksilla.

Seminaarin esitykset ja yhtenäinen raporttijulkaisu² ovat saatavilla rikosentorjuntaneuvoston verkkosivuilla³.

Kansainvälinen toiminta

Pohjoismaisten rikosentorjuntaneuvostojen vuositapaaminen

Pohjoismaisten rikosentorjuntaneuvostojen vuositapaaminen pidettiin 9-11.5.2012 Nesjavellirissä Islannissa. Tapaamiseen osallistui yhteensä 21 henkeä Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan rikosentorjuntaneuvostoista sekä Islannin ja Grönlannin rikosentorjuntaelimistä. Suomesta osallistuivat rikosentorjuntaneuvoston puheenjohtaja ja pääsihteeri sekä erikoissuunnittelija Mika Junninen ja suunnittelija Mirka Smolej.

² <http://bit.ly/SKUNZ4>

³ <http://bit.ly/UUHC8P>

Kokouksessa vaihdettiin kuulumisia eri maiden tapahtumista sitten viimevuotisen kokouksen. Lisäksi kokouksessa oli kolme työryhmää, joissa käsiteltiin uusintarikollisuuden ja rikosuhrikokemusten kasautumisen ehkäisyä, lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyä osana rikoksantorjuntaa sekä rikollisia moottoripyöräjäengejä Pohjoismaissa.

Osallistuminen Euroopan rikoksantorjuntaverkoston (EUCPN) toimintaan

Rikoksantorjuntaneuvosto edustaa yhdessä oikeusministeriön kanssa Suomea Euroopan rikoksantorjuntaverkostossa. Suomen kansallisena edustajana EUCPN:ssä oli alkuvuonna 2012 Jukka-Pekka Takala ja varaedustajana Mika Junninen. 4.5.2012 lähtien Junninen on kansallinen edustaja ja Takala varaedustaja.

Sihteeristön edustaja osallistui Tanskan puheenjohtajakauden kokouksiin helmi- ja toukokuussa sekä Kyproksen puheenjohtajakauden kokouksiin syys- ja joulukuussa. Neuvosto järjesti Suomen kilpailuehdokkaan haun Euroopan rikoksantorjuntakilpailuun ja valitsi Suomen ehdokkaaksi Ankkurimallin.

Osallistuminen sisäisen turvallisuuden ohjelman toteutukseen

Valtioneuvosto hyväksyi kesäkuussa kolmannen sisäisen turvallisuuden ohjelman.

Rikoksantorjuntaneuvoston päävastuulla on toimenpide 1. *Asukkaiden turvallisuutta ja asuinalueiden viihtyisyyttä parannetaan ottamalla käyttöön naapuritiimi- tai apujärjestelmä.* Toimenpiteen alustavana tavoitteena on räätälöidä toimintamalli kullekin alueelle sopivaksi. Toimintamallissa otetaan huomioon maahanmuuttajataustaisen väestön mukaan ottamisen edellyttämät erityistoimet. Tukiaineiston tulee olla valmis vuonna 2014. Rikoksantorjuntaneuvosto asetti 22.10.2012 työryhmän (naapuriaputyöryhmä) tätä tehtävää valmistelemaan. Työryhmää täydennettiin 16.11. Työryhmä piti ensimmäisen kokouksensa 23.10.2012 ja kokoontui vuoden 2012 aikana yhteensä kolme kertaa. Työryhmän on määrä esittää väliraportti maaliskuun 2013 loppuun mennessä.

Neuvoston ja sen eri elinten kokoonpanoja

Neuvoston kokoonpano

29.9.2011 toimikautensa aloittaneen neuvoston kokoonpano	
Puheenjohtaja: Toiminnanjohtaja Marita Ruohonen, Suomen Mielenterveysseura	Varapuheenjohtaja: Poliisiylijohtaja Mikko Paatero, Poliisihallitus
Muut jäsenet	varajäsenet
apulaisosastopäällikkö Arto Kujala, oikeusministeriö/kriminaalipoliittinen osasto	ylijohtaja Tuula Asikainen, rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö
hovioikeudenneuvos Maija Nyysönen Helsingin hovioikeus	kihlakunnansyyttäjä Eija Velitski, Helsingin syyttäjänvirasto
poliisiyohtaja Robin Lardot poliisihallitus	rikosylikomisario Antti Leppilähti, Helsingin poliisilaitos
sisäisen turvallisuuden sihteeristön päällikkö Tarja Mankkinen sisäasiainministeriö	poliisiylitarkastaja Keijo Suuripää, sisäasiainministeriön poliisiosasto
lakimies Marja Pajukoski, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos	kehittämispäällikkö Helena Ewalds, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
johtaja Kari Paaso, sosiaali- ja terveysministeriö	hallitussihteeri Tapani Aaltela, sosiaali- ja terveysministeriö
ylitarkastaja Immo Parviainen opetus- ja kulttuuriministeriö	johtaja Georg Henrik Wrede, opetus- ja kulttuuriministeriö
sosiaalisen kuntoutuksen päällikkö Mari Aalto Helsingin kaupunki	aluetuon päällikkö Janne Typpi, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto
lainsäädäntöneuvos Riitta Kimari ympäristöministeriö	yliarkkitehti Timo Saarinen, ympäristöministeriö
tutkija Martti Lehti, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos	tutkimusjohtaja Janne Kivivuori, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos
asiantuntija Kaisa Saario, Keskuskauppakamari	varatoimitusjohtaja Leena Linnainmaa, Keskuskauppakamari
turvallisuuspäällikkö Reijo Lähde, Finnsecurity ry	toimitusjohtaja Jouko Laitinen, Finnsecurity ry
asiamies Matti Räisänen, Kaupan Liitto	turvallisuuspäällikkö Petri Käyhkö, Kesko Oyj
johtaja Risto Karhunen Finanssialan keskusliitto	tiedotusjohtaja Veikko T. Valkonen, Liikennevakuutuskeskus
työalasihteeri Sami Puumala, Kirkkohallitus	työalasihteeri Sami Ojala, Kirkkohallitus
avdelningschef Gun Andersson Folkhälsan	toiminnanjohtaja Petra Kjällman, Rikosuhripäivystys

Rikksentorjuntaneuvoston työvaliokunta

29.9.2011 toimikautensa aloittaneen neuvoston työvaliokunnan kokoonpano	
Puheenjohtaja: Toiminnanjohtaja Marita Ruohonen, Suomen mielenterveysseura	
Varapuheenjohtaja	sijainen
Poliisiylijohtaja Mikko Paatero, Poliisihallitus	1. poliisijohtaja Robin Lardot poliisihallitus 2. poliisiylitarkastaja Keijo Suuripää, sisäasiainministeriön poliisiosasto
Muut jäsenet	varajäsenet
apulaisosastopäällikkö, 1.10. lähtien osastopäällikkö Arto Kujala, oikeusministeriö/kriminaalipoliittinen osasto	ylivohtaja Tuula Asikainen, rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö
hoviouikeudenneuvos Maija Nyysönen, Helsingin hovioikeus	kihlakunnansyyttäjä Eija Velitski, Helsingin syyttäjänvirasto
sosiaalisen kuntoutuksen päällikkö Mari Aalto Helsingin kaupunki	alutyön päällikkö Janne Typpi, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto
tutkija Martti Lehti, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos	tutkimusjohtaja Janne Kivivuori, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos
asiantuntija Kaisa Saario, Keskuskauppakamari	varatoimitusjohtaja Leena Linnainmaa, Keskuskauppakamari

Väkivaltajaosto 1.1.2012-28.9.2014

Puheenjohtaja:

Kehittämispäällikkö Helena Ewalds, Terveiden ja hyvinvoinninlaitos

Jäsenet:

Hallitussihteeri Tapani Aaltela, STM/työsuojeluosasto

Professori Kauko Aromaa, Manchesterin yliopisto

Tutkimusjohtaja, tutkimusprofessori Tommi Hoikkala, Nuorisotutkimusverkosto

Tutkija Martti Lehti, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Ylitarkastaja Immo Parviainen, opetusministeriö

Rikositylikomisario Antti Leppilähti, Helsingin poliisilaitos

Toiminnanjohtaja Petra Kjällman, Rikosuhripäivystys

Pakolais- ja maahanmuuttotyön päällikkö Leena-Kaisa Åberg, Suomen Punainen Risti

Poliisitarkastaja Heidi Kankainen, Sisäasiainministeriön poliisiosasto

Sihteeri:

erikoissuunnittelija Saija Sambou, rikksentorjuntaneuvoston sihteeristö

Haasteen toimitusneuvosto 2010-2012

Puheenjohtaja:

Rikosoikeuden yliopistonlehtori (ma.) Sakari Melander, Helsingin yliopisto

Varapuheenjohtaja:

Tutkimusjohtaja Janne Kivivuori, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Jäsenet:

Asianajaja Markku Fredman, Helsinki

Viestintäpäällikkö Joonas Vuorenmaa, Finanssialan Keskusliitto

Neuvotteleva virkamies Arne Kinnunen, oikeusministeriö

Projektipäällikkö Riitta Koivisto, Vantaan turvallisuusohjelma

Poliisijohtaja Robin Lardot, Poliisihallitus

Erikoistutkija Henrik Linderborg, Rikosseuraamuslaitos

Valtionsyyttäjä Leena Metsäpelto, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Päällikkö Olli Salin, Helsingin kaupungin sosiaalipäivystys

Tutkimusjohtaja Leena Suurpää, Nuorisotutkimusverkosto

Pääsihteeri Jukka-Pekka Takala, rikosentorjuntaneuvosto

Sihteeristö

pääsihteeri, rikosentorjuntaneuvosto Jukka-Pekka Takala.

neuvotteleva virkamies Mervi Sarimo,

erikoissuunnittelija Saija Sambou,

erikoissuunnittelija Markus Alanko,

erikoissuunnittelija Mika Junninen,

suunnittelija Regina Järg-Tärno,

suunnittelija Mirka Smolej (1.1.-5.8.2012),

toimitussihteeri Riikka Kostianen (Haaste-lehti),

osastosihteeri Katriina Kiviharju,

korkeakouluharjoittelija Heidi Haapanen (4.6.-3.9.2012).

Erikoissuunnittelija Minna Piispa oli virkavapaalla edelleen 2012.

Sihteeristön kokouksiin osallistui säännöllisesti myös neuvotteleva virkamies Arne Kinnunen.

Naapuriaputyöryhmä 2012-2014

Puheenjohtaja:

Pentti Lemmetyinen, pääsihteeri, Setlementtiliitto ry

Jäsenet:

Pentti Tarvonen, ylikonstaapeli, sisäasiainministeriö/Poliisihallitus/Helsingin poliisilaitos

Sirpa Pekkarinen, projektipäällikkö, Suomen Kylätoiminta ry

Nexhat Beqiri, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Titi Gävert, työalasihteeri, Kirkkohallitus

Janne Typpi, aluetyön päällikkö, Helsingin kaupunki

Marketta Kyttä, FT, erikoistutkija, Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutusryhmä, Aalto-yliopisto

Markus Alanko, erikoissuunnittelija, oikeusministeriö/rikosentorjuntaneuvoston sihteeristö

Taina Hakamäki, asiakkuuspäällikkö, SATO

Juha Toropainen, neuvotteleva virkamies, ympäristöministeriö

Sihteeri:

Regina Järg-Tärno, suunnittelija, oikeusministeriö/rikosentorjuntaneuvoston sihteeristö.